

Indsigelse til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

På baggrund af vedtagelsen af *Aftalen om Grønt Danmark* samt Miljøstyrelsens beslutning om forbud mod TFA-relaterede planteværn indgiver Bæredygtigt Landbrug hermed sin indsigelse til behandling i Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

Indsigelsen bygger på tre hovedpunkter:

1. De foreslåede reguleringer af nitratkvælstof vil ikke løse problemerne med havmiljøet.
2. Aftalen og forbuddet hviler på mangelfuld dokumentation og tvivlsomt fagligt grundlag.
3. Tiltagene medfører store økonomiske tab for landbruget og for samfundet.

Baggrund

Siden 1990 er udledningen af kvælstof fra Danmark til havet faldet markant. Ifølge NOVANA-rapporten 2024 udgjorde den samlede udledning i 2023 omkring 50.000 normaliserede tons kvælstof (N) (Hansen et al, 2024, s. 7) – cirka halvdelen af niveauet i 1990 (MOF, bilag 1).

Trods denne store reduktion viser Aarhus Universitets Iltsvindsrapport 2024, at havmiljøet ikke er blevet bedre. Tværtimod har omfanget og varigheden af iltsvind mange steder været stigende. Forskningen peger på, at udviklingen hænger sammen med stigende bundtemperaturer og mindre vind, som betyder, at vandet ikke bliver iltet tilstrækkeligt (Hansen et al., 2025, s. 5).

Samtidig mangler der fortsat et samlet overblik over andre presfaktorer. Medierne kunne i 2024 afdække, at Miljøministeriet i flere år havde tilsidesat kemiske målinger i det nationale overvågningsarbejde. Kemiske påvirkninger, som Danmark ifølge EU's Vandrammedirektiv er forpligtet til at overvåge, og som også har betydning for havmiljøets tilstand - og fravær af data kan – og skal ikke sidestilles med fravær af påvirkning!

Dermed mangler Danmark et fuldstændigt billede af, hvad der faktisk påvirker havmiljøet, og vi skylder miljøet at finde løsninger, som reelt har effekt.

Vores nabolande fokuserer netop på andre tiltag:

- **I Tyskland går man efter mindre bureaukrati - mere effekt**
Forbundsregeringen i Tyskland er gået helt væk fra at kræve, at landmænd dokumenterer udledningen af kvælstof og fosfor. Målet er at reducere bureaukratiet og fokusere på de næringsstoffer, der reelt påvirker vandmiljøet mest. Fokus er derfor flyttet til orthofosfat, den vandopløselige form for fosfor, som har størst direkte betydning for økosystemet. Tyskland har haft stor succes med at reducere denne gennem et tredje rensetrin i spildevandsrensningen, som nu er standard (*Bundesministerium für Landwirtschaft und Ernährung, 2025; Umweltbundesamt, 2024*)
- **I Sverige regulerer man hovedsagelig på fosfor**
Landmænd følger Jordbruksverkets anbefalinger for økonomisk optimal gødskning og fører egenkontrol. Der er fastsat et loft på fosfor på 22 kg totalfosfor pr. hektar, inklusive husdyrgødning. I nitratfølsomme områder gælder krav, som de tidligere danske – herunder to meter brede bræmmer langs vandløb (*jordbruksverket.se, 2025*).

Manglende fagligt grundlag for forbud

Miljøstyrelsens forbud mod TFA-relaterede planteværn udgør et betydeligt økonomisk slag for landbruget og hviler ikke på dokumenteret sammenhæng mellem regelret brug og mulig nedbrydelse til TFA.

Forbuddet bygger på målinger foretaget i ikke-godkendte testmarker, hvor EU-standardpraksis for nedbrydningsforsøg ej følges. Samtidig viser målinger af regnvand i København TFA-niveauer på op til 38 gange grænseværdien, og der er fundet tilsvarende værdier i urørte skove (Albers, 2024, s. 8). Det er veldokumenteret, at 70–80 % af alt TFA globalt stammer fra HFC-kølemidler og industrielle processer, som danner TFA-gasser, der nedfældes med regn (Adlunger, 2023, s. 18). Ens grænseværdier på tværs af industrier vil derfor være den mest optimale løsning for at begrænse de miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser.

De økonomiske konsekvenser – uden der kan forventes miljøforbedringer

Braklægningspunktet vil – sammen med trepartsudtagningen – medføre en reduktion af husdyrbruget på anslået 20–30 % (Concitos rapport, s. 14) og markant ændre afgrødesammensætningen.

Effekten af braklægningspunktet vurderes at reducere det dyrkbare areal med omkring 50% af den tilbageværende jord – svarende til 1,1 mio. hektar. Det betyder et tab af dækningsbidrag på 2000 - 5000 kr. pr. hektar eller 2-5 mia. kr. årligt på planteavlen. Derudover mister produktionen protein, som det tidligere blev dokumenteret i gødningssagen i 2015, hvor slagtesvineproducenter tabte op til 82 % på bundlinjen, som følge af undergødskningen.

Mælkeproducenter vil samtidig skulle finde og anvende dyrere alternativer til majs, som er et effektivt fodermiddel.

Skiftet til mere vårsæd vil desuden presse markedspriserne. Grovvarebranchen anslår et pristab på 15–20 kr. pr. hkg maltbyg, da Danmark i forvejen har en stærk markedsposition, som vanskeligt kan afsætte yderligere.

Biogassektoren, der i forvejen har driftsunderskud, vil blive hårdt ramt af stigende transportomkostninger, fordi input og gylle skal flyttes over større afstande.

TFA-forbuddet alene er af SEGES beregnet til at koste 3,16 mia. kr., og yderligere tab forventes, når de fem sidste aktivstoffer forbydes (SEGES konsekvensrapport).

Selvom tabene ikke kan lægges direkte sammen, står landbruget over for en næsten fuldstændig udhuling af den årlige indtjening i den primære produktion – svarende til omkring 9–10 milliarder kroner.

For samfundet er konsekvenserne endnu større. Landbruget bidrager hvert år med omkring 100 milliarder kroner netto til handelsbalancen, hvilket svarer til cirka 27 procent af Danmarks samlede økonomiske overskud.

Det betyder, at hver krone, landbruget tjener, i gennemsnit giver ti kroner tilbage til samfundet.

Opsummering

- Udledningen af kvælstof er halveret siden 1990, men havmiljøet er ikke blevet bedre.
- Der mangler videnskabelig sammenhæng mellem nitratudledning og havmiljøets problemer – hvorfor vores nabolande forfølger andre forbedringstiltag.
- Danmark mangler fortsat data om kemiske presfaktorer og fremføre et fagligt underbygget grundlag på forbud imod TFA-relaterede planteværn.
- Forbud og udtagninger vil medføre milliarder i tab og ramme både fødevareproduktion og grøn omstilling.

Vi skylder miljøet at handle ud fra fakta og faglighed – og at foretage investeringer, som faktisk kan forventes at have en virkning på vores miljø.

På vegne af Bæredygtigt Landbrug og med venlig hilsen

Louise H. Bjørnsen
Chefkonsulent

Kilder

Adlunger et al, "Reducing the input of chemicals into waters: trifluoroacetate (TFA) as a persistent and mobile substance with many sources", nov 2021, Umweltbundesamt (German Environment Agency),

https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/11850/publikationen/hgp_reducing_the_input_of_chemicals_into_waters_v2.pdf

Christian N. Albers, "Diffus grundvandsforurening med trifluoreddikesyre (TFA)", GEUS, 2024

Bundesministerium für Landwirtschaft und Ernährung, 2025; Umweltbundesamt, 2024

Hansen, A.S., Fredshavn, J., Uldal, C., Bjergager, M.A., Bach, H., Nielsen, V.V., Kongsfelt, I.B., Svendsen, L.M., Blicher-Mathiesen, G., Thodsen, H., Hansen, J.W., Esnal, J.P.P., Larsen, S.E., Nielsen, R.D., Johansson, L.S., Ellermann, T., Nordstrøm, C., Lassen, P., Thorling, L. & Frank-Gopolos, T. 2024. Vandmiljø og Natur 2023. NOVANA. Tilstand og udvikling - faglig sammenfatning. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 88 s. - Videnskabelig rapport SR635.

Hansen, J.W. & Rytter, D. 2025. Iltsvind i danske farvande 28. august – 25. september 2025. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 22 s. Rådgivningsnotat nr. 2025|58, https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2025/N2025_58.pdf

jordbruksverket.se, omkring gødningsregler i Sverige, via link
<https://jordbruksverket.se/vaxter/odling/vaxtnaring/sprida-godsel> set d. 23/10-2025

MOF, Bilag 1 slides om NOVANA 2023 via link:
<https://www.ft.dk/samling/20241/almindel/mof/bilag/142/2945179.pdf?utm>

SEGES konsekvensrapport fra 2025